

Kontrolní závěr z kontrolní akce

23/18

Závěrečný účet kapitoly státního rozpočtu *Technologická agentura České republiky* za rok 2023, účetní závěrka Technologické agentury České republiky za rok 2023 a údaje předkládané Technologickou agenturou České republiky pro hodnocení plnění státního rozpočtu za rok 2023

Kontrolní akce byla zařazena do plánu kontrolní činnosti Nejvyššího kontrolního úřadu (dále také „NKÚ“) na rok 2023 pod číslem 23/18. Kontrolní akci řídila a kontrolní závěr vypracovala členka NKÚ Ing. Jaromíra Steidlová.

Cílem kontroly bylo prověřit, zda Technologická agentura České republiky při sestavení závěrečného účtu a při vedení účetnictví a sestavení účetní závěrky a předkládání údajů pro hodnocení plnění státního rozpočtu za rok 2023 postupovala v souladu s příslušnými právními předpisy.

Kontrolovaná osoba:

Technologická agentura České republiky, Praha (dále také „TAČR“).

Kontrolováno bylo období roku 2023 včetně souvisejících skutečností z let předchozích a roku následujícího.

Kontrola byla prováděna u kontrolované osoby v době od srpna 2023 do dubna 2024.

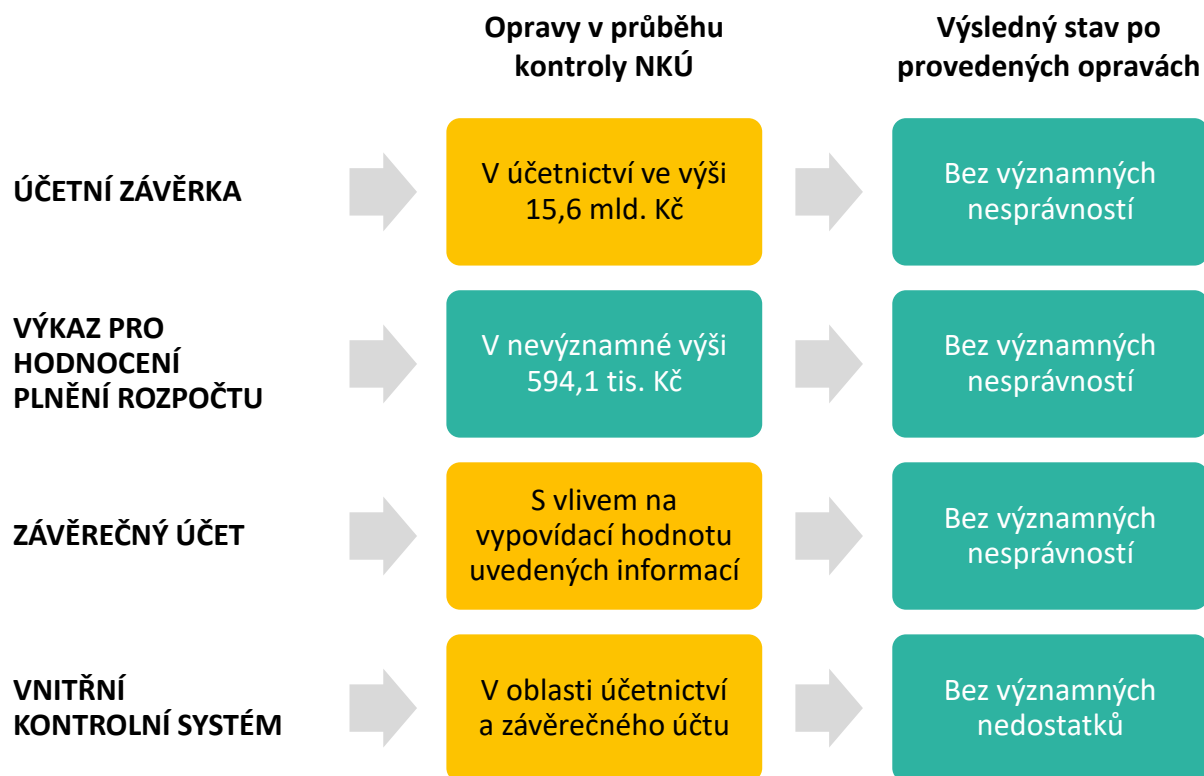
Kolegium NKÚ na svém IX. jednání, které se konalo dne 1. července 2024,

schválilo usnesením č. 14/IX/2024

kontrolní závěr v tomto znění:

Účetní závěrka, výkaz pro hodnocení plnění rozpočtu, závěrečný účet a vnitřní kontrolní systém TAČR za rok 2023

NKÚ zahájil kontrolu v průběhu kontrolovaného období 2023. Technologická agentura České republiky tak mohla zjištěné nedostatky průběžně opravovat.

- Nebyly zjištěny významné nesprávnosti/nedostatky
- Byly zjištěny významné nesprávnosti/nedostatky
- Byly zjištěny významné nesprávnosti/nedostatky s rozsáhlým dopadem na oblast kontroly

I. Shrnutí a vyhodnocení

Cílem kontroly bylo prověřit, zda Technologická agentura České republiky při sestavení závěrečného účtu, při vedení účetnictví, sestavení účetní závěrky a předkládání údajů pro hodnocení plnění státního rozpočtu za rok 2023 postupovala v souladu s příslušnými právními předpisy.

Kontrolní akce byla zahájena v průběhu kontrolovaného účetního a rozpočtového období 2023.

1. Vedení účetnictví a účetní závěrka

Účetní závěrka TAČR k 31. prosinci 2023 (dále také „ÚZ“)¹ podává dle NKÚ ve všech významných ohledech věrný a poctivý obraz předmětu účetnictví a finanční situace účetní jednotky, a to dle účetních předpisů pro některé vybrané účetní jednotky.

NKÚ v průběhu kontroly identifikoval významné nedostatky ve vedení účetnictví, které by měly ve výši 15,6 mld. Kč vliv na zůstatky položek ÚZ. TAČR tyto nedostatky opravila ještě před sestavením účetní závěrky, a neměly tudíž dopad v podobě nesprávností na údaje ÚZ (viz část IV.1.1 tohoto kontrolního závěru).

V důsledku provedení účetních oprav a přijetí potřebných opatření k eliminaci systémových nedostatků v průběhu kontroly NKÚ bylo účetnictví TAČR v roce 2023 vedeno v souladu s příslušnými právními předpisy a informace v ÚZ sestavené na jeho základě jsou spolehlivé.

Nesprávnosti, které TAČR neopravila, neměly významný dopad na údaje ÚZ. Jednalo se o údaje za běžné účetní období v celkové výši 213,5 tis. Kč, které TAČR v ÚZ nevykázala v souladu s právními předpisy upravujícími vedení účetnictví a účetní výkaznictví (viz část IV.1.2 tohoto kontrolního závěru).

2. Údaje předkládané Technologickou agenturou České republiky pro hodnocení plnění státního rozpočtu

Dle NKÚ byl výkaz pro hodnocení plnění rozpočtu TAČR za rok 2023 (dále také „výkaz FIN 1-12 OSS“)² ve všech významných ohledech sestaven v souladu s příslušnými právními předpisy.

NKÚ provedl ve výkazu FIN 1-12 OSS u údajů o příjmech a výdajích ve sloupci *Skutečnost* kontrolu správnosti jejich třídění z hlediska druhového, odvětvového a prostorového dle rozpočtové skladby. NKÚ v průběhu kontroly identifikoval v těchto údajích nedostatky v nevýznamné výši 594,1 tis. Kč, který TAČR opravila ještě před sestavením výkazu FIN 1-12 OSS, takže neměl dopad v podobě nesprávností na údaje předkládané TAČR pro hodnocení plnění rozpočtu za rok 2023 (viz část IV.2.1 tohoto kontrolního závěru).

¹ Portál MONITOR [online]. Údaje výkazů účetní závěrky [cit. 21. 5. 2024]. Dostupné z: <https://monitor.statnipokladna.cz/ucetni-jednotka/72050365/ucetni-zaverka/rozhava?rad=t&obdobi=2312>.

² Portál MONITOR [online]. Výkaz pro hodnocení plnění rozpočtu [cit. 21. 5. 2024]. Dostupné z: <https://monitor.statnipokladna.cz/ucetni-jednotka/72050365/rozpocet/vydaje-druhovy?rad=t&obdobi=2312>.

3. Závěrečný účet kapitoly státního rozpočtu 377 – *Technologická agentura České republiky*

Dle NKÚ je závěrečný účet kapitoly státního rozpočtu 377 – *Technologická agentura České republiky* za rok 2023 (dále také „ZÚ“) sestaven v rozsahu dle vyhlášky č. 419/2001 Sb.³ a informace v něm uvedené odpovídají údajům v rozpočtovém systému, finančním výkazům a údajům z dalších evidencí.

NKÚ v průběhu kontroly zjistil v návrhu ZÚ nedostatky, které vzhledem ke svému množství měly vliv na vypovídací hodnotu uvedených informací. TAČR je opravila a v ZÚ schváleném předsedou TAČR a předloženém pro účely vypracování návrhu státního závěrečného účtu se již nevyskytovaly (viz část IV.3 tohoto kontrolního závěru).

4. Vnitřní kontrolní systém

Dle NKÚ lze vnitřní kontrolní systém TAČR (dále také „VKS“) po opatřeních přijatých v průběhu kontroly považovat v prověřovaných oblastech za účinný.

NKÚ zjistil v průběhu kontroly v oblasti účetnictví a závěrečného účtu významné nedostatky, které VKS neidentifikoval. TAČR je opravila a přijala ve VKS dostatečná opatření k nápravě systémových nedostatků (viz část IV.4 tohoto kontrolního závěru).

II. Informace o kontrolované oblasti

TAČR byla zřízena v roce 2009 zákonem č. 110/2009 Sb.⁴ TAČR centralizuje státní podporu aplikovaného výzkumu a vývoje, která byla do té doby roztržena mezi velký počet poskytovatelů. TAČR dle uvedeného zákona zabezpečuje:

- přípravu a realizaci programů aplikovaného výzkumu, vývoje a inovací včetně programů pro potřeby státní správy, veřejných soutěží ve výzkumu, vývoji a inovacích na podporu projektů a zadávání veřejných zakázek,
- hodnocení a výběr návrhů programových projektů,
- poskytování účelové podpory na řešení programových projektů na základě smluv o poskytnutí podpory nebo rozhodnutí o poskytnutí podpory,
- kontrolu plnění smluv o poskytnutí podpory nebo rozhodnutí o poskytnutí podpory a čerpání účelové podpory,
- hodnocení a kontrolu průběhu řešení a plnění cílů programových projektů a kontrolu jimi dosažených výsledků,
- zpracování návrhu výdajů TAČR a zpráv o její činnosti,
- poradenství řešitelům projektů a uživatelům výsledků aplikovaného výzkumu, vývoje a inovací, zejména v oblasti právní, finanční a ochrany duševního vlastnictví,

³ Vyhláška č. 419/2001 Sb., o předkládání údajů pro vypracování návrhu státního závěrečného účtu.

⁴ Zákon č. 110/2009 Sb., kterým se mění zákon č. 130/2002 Sb., o podpoře výzkumu a vývoje z veřejných prostředků a o změně některých souvisejících zákonů (zákon o podpoře výzkumu a vývoje), ve znění pozdějších předpisů, a další související zákony.

- podporu komunikace mezi výzkumnými organizacemi a soukromým sektorem a podílové financování programových projektů,
- jedná s příslušnými orgány České republiky nebo Evropské unie v otázce posuzování slučitelnosti poskytované podpory se společným trhem,
- spolupráci s obdobnými zahraničními agenturami.

TAČR je dle ustanovení § 36a odst. 2 výše uvedeného zákona organizační složkou státu a správcem kapitoly státního rozpočtu 377 – *Technologická agentura České republiky* ve smyslu zákona č. 218/2000 Sb.⁵ a vyhlášky č. 412/2021 Sb.⁶ TAČR nebyla k 31. prosinci 2023 zřizovatelem žádné organizační složky státu ani příspěvkové organizace.

Podle ustanovení § 1 odst. 3 zákona č. 563/1991 Sb.⁷ je TAČR zároveň vybranou účetní jednotkou, přičemž je dle zákona č. 130/2002 Sb. povinna mít účetní závěrku ověřenou auditorem⁸. Vzhledem k předmětu činnosti TAČR jsou nejvýznamnější oblastí ÚZ a výkazu FIN 1-12 OSS transfery z titulu podpory výzkumu⁹.

Přehled vybraných údajů z ÚZ a z výkazu FIN 1-12 OSS vygenerovaného z rozpočtového systému¹⁰ je uveden v následujících tabulkách.

Tabulka č. 1: Údaje ÚZ – rozvaha a výkaz zisku a ztráty (údaje za běžné období k 31. prosinci 2023) (v mil. Kč)

Ukazatel	Částka
Aktiva netto, pasiva	6 139,6
Náklady	5 981,0
Výnosy	892,1
Výsledek hospodaření běžného účetního období	-5 088,9

Zdroj: ÚZ.

Pozn.: TAČR v ÚZ vykázala aktiva v hodnotě brutto ve výši 6 192,5 mil. Kč upravené o korekce ve výši 52,8 mil. Kč. Z důvodu zaokrouhlování nemusí některé hodnoty uvedené v tabulce odpovídat příslušnému matematickému výpočtu.

Tabulka č. 2: Údaje ÚZ – informace o stavu účtů v knize podrozvahových účtů (údaje za běžné období k 31. prosinci 2023) (v mil. Kč)

Položka výkazu	Částka
916 – Ostatní krátkodobé podmíněné závazky z transferů	4 941,4
956 – Ostatní dlouhodobé podmíněné závazky z transferů	6 280,2

Zdroj: ÚZ.

⁵ Zákon č. 218/2000 Sb., o rozpočtových pravidlech a o změně některých souvisejících zákonů (rozpočtová pravidla).

⁶ Vyhláška č. 412/2021 Sb., o rozpočtové skladbě.

⁷ Zákon č. 563/1991 Sb., o účetnictví.

⁸ Dle ustanovení § 21 odst. 1 zákona č. 563/1991 Sb. tudíž vyhotovuje výroční zprávu.

⁹ Příslušné účty zaujímaly v roce 2023 jednotlivě/v součtu vždy více než 90 % celkových ukazatelů (tj. aktiv netto, pasiv, nákladů, výnosů, sumy podrozvahových účtů, příjmů a výdajů).

¹⁰ Dle ustanovení § 3 písm. o) zákona č. 218/2000 Sb. je rozpočtový systém informačním systémem veřejné správy, v němž se mj. soustřeďují údaje pro hodnocení plnění státního rozpočtu.

Tabulka č. 3: Údaje z výkazu FIN 1-12 OSS za rok 2023**(v mil. Kč)**

Ukazatel	Částka
Příjmy (skutečnost celkem)	762,4
Výdaje (skutečnost celkem)	6 175,2

Zdroj: výkaz FIN 1-12 OSS.

III. Rozsah kontroly

Kontrolní akce byla kontrolou typu finanční audit a jejím cílem bylo prověřit, zda TAČR při vedení účetnictví v roce 2023, při sestavení účetní závěrky k 31. prosinci 2023, při předkládání údajů pro hodnocení plnění státního rozpočtu¹¹ a při sestavení závěrečného účtu za rok 2023 postupovala v souladu s příslušnými právními předpisy.

Kontrolovaný objem finančních prostředků a majetku představuje hodnotu aktiv, pasiv, nákladů, výnosů a podrozvahových účtů vykázaných v ÚZ a vyčíslených v tabulkách č. 1 a 2. Kontrolovaný objem finančních prostředků v rámci výkazu FIN 1-12 OSS představuje součet celkových příjmů a výdajů ve sloupci *Skutečnost*, jejichž hodnoty jsou uvedeny v tabulce č. 3.

Kontrola se zaměřila na činnosti a skutečnosti, které byly předmětem účetnictví¹² a měly vliv na hodnotu kontrolovaných významných konečných zůstatků účtů v ÚZ, na hodnotu významných údajů předkládaných pro hodnocení plnění státního rozpočtu za rok 2023 a na ZÚ.

V oblasti vedení účetnictví se kontrola zaměřila na jeho správnost, úplnost, průkaznost a srozumitelnost. Prověřila dodržování směrné účtové osnovy, správnost používání účetních metod a ostatních podmínek vedení účetnictví stanovených zákonem č. 563/1991 Sb. a vyhláškou č. 410/2009 Sb.¹³ U vybraných účetních případů byla provedena kontrola s cílem prověřit systém účtování a vykazování informací o skutečnostech, které jsou předmětem účetnictví.

V případě údajů předkládaných pro hodnocení plnění státního rozpočtu bylo prověřováno, zda bylo dodrženo správné třídění příjmů a výdajů rozpočtovou skladbou z hlediska druhového, odvětvového a prostorového dle vyhlášky č. 412/2021 Sb.

Výběr položek účetní závěrky a údajů předkládaných Technologickou agenturou České republiky pro hodnocení plnění státního rozpočtu provedl NKÚ s ohledem na vyhodnocená rizika nesprávnosti vykázaných údajů.

¹¹ Dle ustanovení § 20 odst. 4 zákona č. 218/2000 Sb. jsou OSS povinny předkládat údaje potřebné pro průběžné hodnocení plnění státního rozpočtu. Způsob a termíny předkládání údajů a jejich rozsah stanovuje vyhláška č. 5/2014 Sb., o způsobu, termínech a rozsahu údajů předkládaných pro hodnocení plnění státního rozpočtu, rozpočtů státních fondů, rozpočtů územních samosprávných celků a rozpočtů dobrovolných svazků obcí. Dle ustanovení § 5 odst. 1 a dle přílohy č. 1 této vyhlášky zpracovávají OSS údaje pro hodnocení plnění státního rozpočtu přímo v rozpočtovém systému, ve kterém je z nich následně sestavován výkaz FIN 1-12 OSS.

¹² TAČR je jakožto OSS povinna v souladu se zákonem č. 563/1991 Sb. účtovat o stavu a pohybu majetku a jiných aktiv, závazků a jiných pasiv, o nákladech a výnosech a o výsledku hospodaření. Informace, které předkládá v účetní závěrce, musí být spolehlivé, srovnatelné, srozumitelné a posuzují se z hlediska významnosti.

¹³ Vyhláška č. 410/2009 Sb., kterou se provádějí některá ustanovení zákona č. 563/1991 Sb., o účetnictví, ve znění pozdějších předpisů, pro některé vybrané účetní jednotky.

U relevantních transakcí byl prověřován soulad s vybranými ustanoveními dalších právních předpisů, a to zejména s ustanoveními zákona č. 218/2000 Sb. a zákona č. 219/2000 Sb.¹⁴

V případě uzavírání smluv a objednávek bylo prověřováno jejich uveřejnění v registru smluv dle zákona č. 340/2015 Sb.¹⁵

NKÚ na základě prověřovaných skutečností vyhodnotil nastavení VKS v oblasti účetnictví, plnění rozpočtu a závěrečného účtu (vnitřní předpisy, interní audit, účetní doklady, účetní knihy, inventarizace majetku a závazků, účetní závěrka a schvalování účetní závěrky) dle zákonů č. 563/1991 Sb., č. 218/2000 Sb. a dalších právních předpisů a v oblasti řídicí kontroly dle zákona č. 320/2001 Sb.¹⁶ a vyhlášky č. 416/2004 Sb.¹⁷ NKÚ dále u prověřovaných operací v oblasti účetnictví, plnění rozpočtu a závěrečného účtu dle zákonů č. 563/1991 Sb., č. 218/2000 Sb. a dalších právních předpisů a v oblasti hospodaření s majetkem státu dle zákona č. 219/2000 Sb., finančního hospodaření dle zákona č. 218/2000 Sb. a dalších právních předpisů (zejména dle zákona č. 340/2015 Sb.) a v oblasti řídicí kontroly dle zákona č. 320/2001 Sb. a vyhlášky č. 416/2004 Sb. vyhodnotil funkčnost VKS, tj. zda jsou prvky VKS implementovány tak, aby bylo zamezeno vzniku nesprávností. Kombinace zjištění týkajících se nastavení a funkčnosti VKS ve výše uvedených oblastech pak byla podkladem pro hodnocení účinnosti vnitřního kontrolního systému TAČR.

Při kontrole ZÚ bylo prověřeno, zda je závěrečný účet sestaven v souladu s požadavky vyhlášky č. 419/2001 Sb. a zda je také v souladu se skutečností, tzn. zda vybrané údaje uváděné v závěrečném účtu jsou správné a úplné ve srovnání s finančními výkazy obsahujícími údaje pro hodnocení plnění rozpočtu, s údaji v účetnictví, s údaji z účetních závěrek TAČR, s podklady jednotlivých věcně příslušných útvarů TAČR a s jinými veřejně dostupnými zdroji, např. usneseními vlády ČR, veřejně přístupnými rejstříky apod.

V rámci kontroly byl rovněž proveden rozbor výsledku hospodaření TAČR z aktuálního a peněžního pohledu. Kontrola se dále zaměřila na to, zda a jak TAČR využívá aktuální účetní informace včetně informací vykazovaných na podrozvahových účtech.

Pozn.: Všechny právní předpisy uvedené v tomto kontrolním závěru jsou aplikovány ve znění účinném pro kontrolované období.

Hodnoty uvedené v tomto kontrolním závěru byly zaokrouhleny, čímž může vzniknout drobný nesoulad v uváděných finančních údajích.

¹⁴ Zákon č. 219/2000 Sb., o majetku České republiky a jejím vystupování v právních vztazích.

¹⁵ Zákon č. 340/2015 Sb., o zvláštních podmínkách účinnosti některých smluv, uveřejňování těchto smluv a o registru smluv (zákon o registru smluv).

¹⁶ Zákon č. 320/2001 Sb., o finanční kontrole ve veřejné správě a o změně některých zákonů (zákon o finanční kontrole).

¹⁷ Vyhláška č. 416/2004 Sb., kterou se provádí zákon č. 320/2001 Sb., o finanční kontrole ve veřejné správě a o změně některých zákonů (zákon o finanční kontrole), ve znění zákona č. 309/2002 Sb., zákona č. 320/2002 Sb. a zákona č. 123/2003 Sb.

IV. Podrobné skutečnosti zjištěné kontrolou

1. Vedení účetnictví, účetní opravy realizované TAČR v průběhu kontroly a spolehlivost údajů ÚZ

1.1 Opravy chyb v účetnictví v průběhu účetního období

NKÚ zahájil kontrolu v průběhu kontrolovaného účetního období 2023, což umožnilo TAČR ještě před uzavřením účetních knih a sestavením účetní závěrky za rok 2023 provést opravu nedostatků identifikovaných v účetnictví. TAČR takto opravila většinu zjištěných nedostatků, z nichž některé byly systémové. Provedenými opravami předešla TAČR vzniku významných nesprávností v ÚZ v souhrnné výši 15,6 mld. Kč (z toho ve výši 14,6 mld. Kč na podrozvahových účtech), když zejména:

- zúčtovala zálohu vedenou na účtu 374 – *Krátkodobé přijaté zálohy na transfery* s účtem 388 – *Dohadné účty aktivní* ve výši 522,1 mil. Kč z titulu prostředků *Národního plánu obnovy* (dále také „NPO“)¹⁸ přijatých na základě usnesení vlády ČR ze dne 28. června 2023 č. 496, o *finančních tocích v Národním plánu obnovy* (dále také „UV č. 496“) – viz příloha č. 3 tohoto kontrolního závěru. Dle UV č. 496 byly tyto prostředky refundací již realizovaných (předfinancovaných) výdajů TAČR na poskytnuté dotace, a neměly tudíž charakter zálohy ve smyslu ČÚS č. 703¹⁹;
- začala účtovat na účet 575 – *Náklady vybraných ústředních vládních institucí na předfinancování transferů* pro správné zachycení nákladů z předfinancování transferů v celkové výši 854,6 mil. Kč, přičemž do roku 2023 TAČR účtovala o těchto nákladech prostřednictvím účtu 571 – *Náklady vybraných ústředních vládních institucí na transfery*;
- přeúčtovala vratky neuznaných nákladů přijaté od příjemců podpory v celkové výši 11,2 mil. Kč, nesprávně vedené jako výnosy na účtu 671 – *Výnosy vybraných ústředních vládních institucí z transferů*, na odpovídající účet 571 – *Náklady vybraných ústředních vládních institucí na transfery* jako snížení nákladů;
- přeúčtovala podmíněné závazky z titulu uzavřených smluv o poskytnutí podpory z podrozvahových účtů 973 – *Krátkodobé podmíněné závazky z jiných smluv* a 974 – *Dlouhodobé podmíněné závazky z jiných smluv*, na nichž je do roku 2023 zachycovala, na správné podrozvahové účty 916 – *Ostatní krátkodobé podmíněné závazky z transferů* a 956 – *Ostatní dlouhodobé podmíněné závazky z transferů*, jejichž zůstatky k 31. prosinci 2023 byly v důsledku provedené opravy vykázány ve výši 4,9 mld. Kč a 6,3 mld. Kč;
- snížila odhad čerpání prostředků NPO na podrozvahovém účtu 953 – *Dlouhodobé podmíněné pohledávky ze zahraničních transferů* o částku 3,4 mld. Kč tak, aby byly na tomto účtu vykázány pouze obsahově odpovídající prostředky NPO;
- nově zaúčtovala podmíněné závazky z provozní smlouvy s plněním převyšujícím hladinu významnosti stanovenou vnitřním předpisem na podrozvahové účty 973 – *Krátkodobé podmíněné závazky z jiných smluv* a 974 – *Dlouhodobé podmíněné závazky z jiných smluv*, jejichž zůstatky k 31. prosinci 2023 byly v důsledku provedené

¹⁸ NPO byl jako nový a významný zdroj spolufinancování projektů u TAČR implementován v podstatě od kontrolovaného roku 2023.

¹⁹ Český účetní standard pro některé vybrané účetní jednotky č. 703 – *Transfery*.

opravy vykázány ve výši 17,0 mil. Kč a 38,3 mil. Kč. O těchto skutečnostech do roku 2023 TAČR neúčtovala, a to z důvodu nesprávně stanovené hladiny významnosti dle ČÚS č. 701 – *Účty a zásady účtování na účtech* pro účtování o podmíněných závazcích z provozních smluv.

TAČR kromě výše uvedených oprav přijala i odpovídající systémová opatření ve vedení účetnictví a výkaznictví. O provedených účetních opravách, které měly významný dopad na údaje vykázané k 31. prosinci 2023, informovala rovněž v příloze ÚZ tak, aby byla zajištěna srovnatelnost údajů ÚZ s údaji za předchozí období.

Kontrolou byly zjištěny i některé další nedostatky, které byly podstatné z hlediska vedení účetnictví. U nich TAČR rovněž provedla nápravná opatření ještě v průběhu kontroly NKÚ, kdy zejména:

- do přílohy ÚZ doplnila chybějící informace o použitých účetních metodách a o postupech účtování v oblasti NPO a opravila informace o postupech účtování transferů, a to v návaznosti na účetní opravy realizované v této oblasti v průběhu roku 2023;
- v ekonomickém informačním systému pro vedení účetnictví upravila v přehledu o peněžních tocích algoritmy výpočtu položek, které byly v roce 2022 dotčeny chybou;
- v přehledu o změnách vlastního kapitálu opravila údaje o snížení a zvýšení stavu u několika položek, které byly před opravou vykazovány nesprávně;
- zahájila zpracování vnitřních předpisů upravujících jednotnou aplikaci některých povinností účetní jednotky a účetních metod, jejichž existenci vyžadují právní předpisy pro účetnictví;
- připravovala pro účetní období 2024 nastavení postupů pro účtování o poskytnuté dotaci (transferu) k okamžiku jejího vypořádání v souladu s ČÚS č. 703, tj. prostřednictvím účtu 345 – *Závazky k osobám mimo vybrané vládní instituce*, čímž mj. dojde ke zvýšení srozumitelnosti účetnictví v oblasti poskytnutých transferů;
- připravovala pro účetní období 2024 postupy účtování u programů předfinancovaných z prostředků NPO a z fondů EHP a Norska v souladu s ČÚS č. 703, tj. včetně účtování o podmíněných pohledávkách z předfinancování transferů při poskytnutí podpory prostřednictvím podrozvahového účtu 911 – *Krátkodobé podmíněné pohledávky z předfinancování transferů*.

Po provedení výše uvedených oprav s účinností pro rok 2023 sestavila TAČR dne 23. února 2024 účetní závěrku, která obsahuje rozvahu, výkaz zisku a ztráty, přehled o peněžních tocích, přehled o změnách vlastního kapitálu a přílohu.

TAČR na základě kontroly NKÚ zveřejnila ve své výroční zprávě za rok 2023 celou sestavenou a auditorem ověřenou účetní závěrku za rok 2023, tj. v rozsahu všech pěti účetních výkazů. Celý rozsah účetní závěrky za rok 2023 by měl být pro TAČR základem i pro schvalování ÚZ v roce 2024.

Tím by měla být realizována nápravná opatření v této oblasti. Protokol o schvalování účetní závěrky TAČR k 31. prosinci 2022 se nevztahoval k účetní závěrce v celém sestaveném rozsahu. Současně také ve výroční zprávě TAČR za rok 2022 nebyla zveřejněna účetní závěrka v celém rozsahu a ani zveřejněný výrok auditora nebyl k celému rozsahu účetní závěrky za rok 2022.

V sestavené účetní závěrce k 31. prosinci 2023 byly zjištěny nesprávnosti, které však nebyly významné (viz část IV.1.2 tohoto kontrolního závěru).

1.2 Neopravené nesprávnosti v účetnictví

V údajích ÚZ kontrola zjistila, že TAČR některé informace nevykázala v souladu s právními předpisy upravujícími vedení účetnictví a účetní výkaznictví, a to v údajích za běžné účetní období v celkové výši 213,5 tis. Kč. Tyto nesprávnosti nebyly významné.

Nesprávnosti vznikly v důsledku nedodržení obsahového vymezení jedné z položek přehledu o peněžních tocích²⁰ (viz část IV.1.2.1 tohoto kontrolního závěru) a dále kvůli chybnému stanovení výše odpisů majetku při technickém zhodnocení²¹ (viz část IV.1.2.2 tohoto kontrolního závěru).

1.2.1 Nedodržení obsahového vymezení položky přehledu o peněžních tocích

TAČR vykázala na položce „*B.I. Výdaje na pořízení dlouhodobých aktiv*“ přehledu o peněžních tocích za rok 2023 hodnotu, která byla vypočtena z účetních obrátů na účtech pořízení dlouhodobého majetku 041 – *Nedokončený dlouhodobý nehmotný majetek* a 042 – *Nedokončený dlouhodobý hmotný majetek*. Uvedená položka má však obsahovat snížení stavu peněžních prostředků způsobené pořízením dlouhodobých aktiv, proto ji měla TAČR stanovit z výdajů klasifikovaných v příslušném seskupení rozpočtových položek 61 – *Investiční nákupy a související výdaje*.

Uvedená skutečnost měla dopad na správnost vykázaných údajů účetní závěrky v přehledu o peněžních tocích za rok 2023, a to položky „*B.I. Výdaje na pořízení dlouhodobých aktiv*“ (nahodnocena o 169,7 tis. Kč).

1.2.2 Nesprávné stanovení výše odpisů majetku při technickém zhodnocení

TAČR vedla na účtu 013 – *Software* majetkovou položku zařazenou do užívání v průběhu roku 2023, u níž od té doby docházelo každý měsíc roku 2023 k technickému zhodnocení. Technické zhodnocení bylo společně s majetkem odpisováno od následujícího měsíce po zařazení do užívání. Při výpočtu odpisů přitom TAČR příslušné technické zhodnocení vždy přičítala k pořizovací ceně majetku, a nezohledňovala tak již provedené odpisy, které v průběhu používání majetku postupně snížily jeho pořizovací cenu na zůstatkovou cenu. Pro správné stanovení odpisů měla TAČR hodnotu technického zhodnocení přičíst k zůstatkové ceně majetku za předchozí měsíc odpisování.

Uvedená skutečnost měla dopad na správnost vykázaných zůstatků položek účetní závěrky v rozvaze a ve výkazu zisku a ztráty, a to účtů 013 – *Software* (podhodnocen o 43,8 tis. Kč) a 551 – *Odpisy dlouhodobého majetku* (nahodnocen o 43,8 tis. Kč) a účtu výsledku hospodaření běžného účetního období (podhodnocen o 43,8 tis. Kč).

K zamezení výskytu nesprávností u případných dalších technických zhodnocení majetku musí TAČR změnit algoritmus výpočtu odpisu při zařazení technického zhodnocení majetku do užívání a upravit způsob odpisování v odpisovém plánu.

²⁰ TAČR postupovala v rozporu s ustanovením § 43 odst. 5 písm. b) vyhlášky č. 410/2009 Sb.

²¹ TAČR postupovala v rozporu s ustanovením § 66 odst. 1 vyhlášky č. 410/2009 Sb.

1.3 Spolehlivost údajů ÚZ

Údaje ÚZ byly vykázány v rozvaze, ve výkazu zisku a ztráty, v přehledu o peněžních tocích, v přehledu o změnách vlastního kapitálu a v příloze.

Pro vyhodnocení spolehlivosti údajů ÚZ byla stanovena hladina významnosti²² ve výši 120 mil. Kč²³.

V účetní závěrce sestavené po provedení oprav (uvedených v části IV.1.1 tohoto kontrolního závěru) kontrola zjistila, že TAČR nevykázala některé informace v souladu s právními předpisy upravujícími vedení účetnictví a účetní výkaznictví (viz část IV.1.2 tohoto kontrolního závěru). Jednalo se o údaje za běžné účetní období v celkové výši 213,5 tis. Kč v rozsahu uvedeném v následující tabulce.

Tabulka č. 4: Přehled vyčíslených nesprávností zjištěných v údajích ÚZ (v tis. Kč)

Účetní výkaz	Hodnotová chyba		Celková započtená nesprávnost
	Nadhodnocení	Podhodnocení	
Celková nesprávnost vykázáných hodnot	213,5	43,8	213,5
Rozvaha	0	43,8	21,9
Výkaz zisku a ztráty	43,8	0	21,9
Přehled o peněžních tocích	169,7	0	169,7
Přehled o změnách vlastního kapitálu	0	0	0
Příloha účetní závěrky (podrozvahové účty)	0	0	0

Zdroj: výpočet provedl NKÚ na základě dat získaných kontrolou.

Pozn.: V případě souvztažných pochybení v „rozvaze“ a „výkazu zisku a ztráty“ je pro účely vyčíslení celkových nesprávností v ÚZ započtena z každého výkazu polovina hodnotové chyby. Smyslem údaje o celkové započtené nesprávnosti je vyjádřit výši nesprávnosti jedním číslem pro potřeby porovnání se stanovenou hladinou významnosti.

Celková výše nesprávností, které kontrola v údajích ÚZ zjistila a vyčíslila, není významná.

Dle NKÚ účetní závěrka TAČR sestavená k 31. prosinci 2023 podává ve všech významných ohledech věrný a poctivý obraz předmětu účetnictví a finanční situace účetní jednotky dle účetních předpisů pro některé vybrané účetní jednotky.

Spolehlivé informace účetní závěrky mají dle ustanovení § 7 zákona č. 563/1991 Sb. umožnit jejím uživatelům činit ekonomická rozhodnutí. NKÚ provedl v rámci kontroly rozbor výsledku hospodaření TAČR z pohledu aktuálního (účetního) a peněžního (plnění rozpočtu) – viz příloha č. 1 tohoto kontrolního závěru – a popsal, zda a jak TAČR využívá aktuální účetní informace vč. informací vykazovaných na podrozvahových účtech – viz příloha č. 2 tohoto kontrolního závěru.

²² Významnost (materialita) reprezentuje u ÚZ hodnotu nesprávností, jejíž překročení by již mohlo ovlivnit přiměřeně znalého uživatele. Při stanovení významnosti postupuje NKÚ v souladu s *Kontrolními standardy NKÚ* a zohledňuje příklady dobré praxe vyplývající z mezinárodních standardů nejvyšších kontrolních institucí (ISSAI) pro finanční audit.

²³ Pro posouzení významnosti zjištěných nesprávností v údajích ÚZ stanovil NKÚ hladinu významnosti ve výši cca 2 % z celkových aktiv netto, resp. nákladů, které byly k 31. prosinci 2023 vykázány ve výši 6 139,6 mil. Kč, resp. 5 981,0 mil. Kč.

2. Údaje předkládané Technologickou agenturou České republiky pro hodnocení plnění státního rozpočtu za rok 2023

2.1 Opravy chyb v klasifikaci rozpočtových výdajů v průběhu rozpočtového období

NKÚ zahájil kontrolu v průběhu kontrolovaného rozpočtového období 2023, což umožnilo TAČR provést opravy nedostatků identifikovaných v oblasti rozpočtu ještě před sestavením výkazu FIN 1-12 OSS a před předáním údajů pro hodnocení plnění státního rozpočtu za rok 2023.

TAČR takto opravila zjištěný systémový nedostatek v nevýznamné výši 594,1 tis. Kč, který spočíval v klasifikaci výdajů na softwarové služby neodpovídající rozpočtovou položkou 5169 – *Nákup ostatních služeb* namísto rozpočtové položky 5168 – *Zpracování dat a služby související s informačními a komunikačními technologiemi*.

2.2 Spolehlivost údajů pro hodnocení plnění rozpočtu za rok 2023

Pro posouzení významnosti zjištěných nesprávností v údajích předkládaných pro hodnocení plnění rozpočtu byla stanovena hladina významnosti ve výši 120 mil. Kč²⁴.

NKÚ provedl ve výkazu pro hodnocení plnění rozpočtu TAČR za rok 2023 kontrolu správnosti údajů o příjmech a výdajích ve sloupci *Skutečnost*, a to včetně jejich druhového, odvětvového a prostorového třídění dle rozpočtové skladby.

Dle NKÚ byl výkaz pro hodnocení plnění rozpočtu za rok 2023 ve všech významných ohledech sestaven v souladu s příslušnými právními předpisy a v jeho údajích nezjistil NKÚ žádnou nesprávnost.

3. Závěrečný účet kapitoly 377 – Technologická agentura České republiky za rok 2023

Při kontrole ZÚ se NKÚ zaměřil na dodržení souladu s vyhláškou č. 419/2001 Sb. a na ověření správnosti a úplnosti údajů a číselných hodnot uvedených v průvodní zprávě, v číselných sestavách a v tabulkových přílohách.

NKÚ zjistil v průběhu kontroly nedostatky v úplnosti návrhu průvodní zprávy z hlediska požadavků vyhlášky č. 419/2001 Sb. a dále nedostatky spočívající v nesouladu uvedených údajů s údaji v dostupných podkladech. Tyto nedostatky nebyly jednotlivě významné, bylo jich ale značné množství vzhledem k rozsahu návrhu ZÚ a zkreslovaly interpretaci uvedených informací.

TAČR všechny zjištěné nedostatky opravila a ke zvýšení vypovídací hodnoty ZÚ přispěla i tím, že doplnila informaci o NPO jako významné oblasti příjmů a výdajů kapitoly v roce 2023 – viz příloha č. 3 tohoto kontrolního závěru.

V ZÚ schváleném předsedou TAČR a předloženém pro účely vypracování návrhu státního závěrečného účtu se nedostatky již nevyskytovaly.

Dle NKÚ je závěrečný účet kapitoly státního rozpočtu 377 – Technologická agentura České republiky za rok 2023 sestaven v rozsahu dle vyhlášky č. 419/2001 Sb. a informace v něm

²⁴ Pro posouzení významnosti zjištěných nesprávností v údajích předkládaných pro hodnocení plnění rozpočtu stanovil NKÚ hladinu významnosti ve výši cca 2 % z celkových výdajů, které byly k 31. prosinci 2023 vykázány ve výši 6 175,2 mil. Kč.

uvedené lze považovat za shodné s údaji v rozpočtovém systému, ve finančních výkazech i v dalších evidencích.

4. Vnitřní kontrolní systém TAČR

NKÚ v průběhu kontroly zjistil významné nedostatky v oblasti účetnictví a závěrečného účtu, které VKS neidentifikoval, avšak na základě kontroly NKÚ na zjištěná pochybení dostatečně reagoval. Účetní nedostatky, jejichž souhrnný dopad na zůstatky položek ÚZ byl ve výši 15,6 mld. Kč, TAČR v průběhu kontroly opravila a přijala opatření k nápravě systémových nedostatků. Nesprávnosti, které zůstaly v kontrolovaném roce 2023 neopraveny, nebyly významné (viz část IV.1 tohoto kontrolního závěru).

Nedostatky identifikované v oblasti závěrečného účtu sice nebyly jednotlivě významné, ale protože jejich množství bylo značné, měly v součtu vliv na vypovídací hodnotu návrhu ZÚ. I tyto nedostatky TAČR v průběhu kontroly opravila (viz část IV.3 tohoto kontrolního závěru).

V oblasti plnění rozpočtu zjistil NKÚ systémový nedostatek, který neměl významný dopad na údaje výkazu pro hodnocení plnění rozpočtu za rok 2023 a který TAČR v průběhu kontroly rovněž opravila (viz část IV.2 tohoto kontrolního závěru).

Dle NKÚ lze VKS po opatřeních přijatých v průběhu kontroly považovat v prověřovaných oblastech za účinný.

Seznam zkratk

ČR	Česká republika
ČÚS	český účetní standard pro některé vybrané účetní jednotky
delegační smlouva	<i>Delegační smlouva o implementaci Národního plánu obnovy pro část komponenty 1.3 Digitální vysokorychlostní síť a 5.2 Podpora výzkumu a vývoje v podnicích a zavádění inovací do podnikové praxe</i>
EHP	Evropský hospodářský prostor
EIS	ekonomický informační systém JASU
EU	Evropská unie
MP FT	<i>Metodický pokyn finančních toků pro Národní plán obnovy na období 2021–2026</i>
MPO-DU	Ministerstvo průmyslu a obchodu – Delivery unit jako odpovědný koordinační a platební orgán prostředků <i>Nástroje pro oživení a odolnost</i>
NCK	dotační program <i>Národní centra kompetence</i> (pro roky 2018–2026)
NKÚ	Nejvyšší kontrolní úřad
NPO	<i>Národní plán obnovy</i>
OSS	organizační složka státu
RRF	<i>Recovery and Resilience Facility</i> , tzn. <i>Nástroj pro oživení a odolnost</i>
SISTA	jednotný informační systém pro poskytování podpory aplikovaného výzkumu v rámci TAČR
TAČR	Technologická agentura České republiky
UV č. 496	usnesení vlády ČR ze dne 28. června 2023 č. 496, <i>o finančních tocích v Národním plánu obnovy</i>
ÚZ	účetní závěrka TAČR k 31. prosinci 2023
VKS	vnitřní kontrolní systém TAČR
výkaz FIN 1-12 OSS	výkaz pro hodnocení plnění rozpočtu TAČR za rok 2023
ZÚ	závěrečný účet kapitoly státního rozpočtu 377 – <i>Technologická agentura České republiky</i> za rok 2023

Rozdíl mezi saldem peněžních toků a výsledkem hospodaření TAČR

Hlavní činností TAČR, pro kterou byla zřízena zákonem č. 130/2002 Sb., je poskytování státní podpory aplikovaného výzkumu a vývoje, v roce 2023 pak i se zapojením nového a významného zahraničního zdroje financování – NPO (viz příloha č. 3 tohoto kontrolního závěru). Tyto skutečnosti měly zásadní vliv na vykázané účetní i rozpočtové informace za rok 2023, v nichž se promítly zejména následujícím způsobem:

– oblast účetních údajů (rozvaha, výkaz zisku a ztráty a příloha)

- **prostřednictvím krátkodobých pohledávek** zejména z titulu vyplacených záloh na účelovou podporu vykázaných na účtu 373 – *Krátkodobé poskytnuté zálohy na transfery* ve výši 5,9 mld. Kč;
- **prostřednictvím krátkodobých závazků** zejména z titulu odhadu čerpání účelové podpory k 31. prosinci 2023 vykázaného na účtu 389 – *Dohadné účty pasivní* ve výši 5,5 mld. Kč;
- **prostřednictvím nákladů na transfery** z titulu poskytnuté účelové podpory z národních zdrojů vykázané na účtu 571 – *Náklady vybraných ústředních vládních institucí na transfery* ve výši 4,7 mld. Kč a předfinancované z prostředků NPO a finančních mechanismů vykázané na účtu 575 – *Náklady vybraných ústředních vládních institucí na předfinancování transferů* ve výši 1,1 mld. Kč;
- **prostřednictvím výnosů z transferů** zejména z titulu realizovaných i očekávaných refundací předfinancovaných podpor z NPO a finančních mechanismů vykázaných na účtu 675 – *Výnosy vybraných ústředních vládních institucí z předfinancování transferů* ve výši 0,9 mld. Kč;
- **prostřednictvím krátkodobých a dlouhodobých podmíněných závazků z transferů** z titulu uzavřených smluv o poskytnutí podpory vykázaných na podrozvahovém účtu 916 – *Ostatní krátkodobé podmíněné závazky z transferů* ve výši 4,9 mld. Kč a na podrozvahovém účtu 956 – *Ostatní dlouhodobé podmíněné závazky z transferů* ve výši 6,3 mld. Kč;

– oblast rozpočtových údajů (výkaz FIN 1-12 OSS)

- **v rámci přijatých transferů** (rozpočtová třída 4) zejména z titulu neinvestičních transferů přijatých od EU (rozpočtová položka 4153) ve výši 0,5 mld. Kč;
- **v rámci běžných výdajů** (rozpočtová třída 5) zejména z titulu poskytnutých neinvestičních transferů nefinančním podnikatelům – právnickým osobám (rozpočtová položka 5213) ve výši 3,1 mld. Kč a neinvestičních transferů veřejným vysokým školám (rozpočtová položka 5332) ve výši 1,8 mld. Kč.

Hospodaření TAČR je možné hodnotit na základě dvou různých, vzájemně se doplňujících informačních základů:

- lze sledovat plnění rozpočtu a pro hodnocení využívat výkaznictví založené na peněžní bázi²⁵ nebo
- lze sledovat údaje z účetnictví a pro hodnocení využívat výkaznictví založené na akruální bázi²⁶.

²⁵ Peněžní báze zachycuje příjmy a výdaje peněžních prostředků.

²⁶ Akruální báze (nebo také princip, koncept) je jedna ze základních účetních zásad a spočívá v tom, že náklady a výnosy se účtují do období, se kterým věcně a časově souvisejí, aniž by bylo bráno v úvahu, kdy došlo k reálnému pohybu peněz, a zároveň se účtuje o nárocích (pohledávkách) a závazcích.

Porovnáním výsledku rozpočtového hospodaření TAČR za rok 2023 hodnoceného na bázi peněžních toků dle finančního výkazu (deficit ve výši 5 412,8 mil. Kč) a výsledku na akruální bázi, tj. výsledku hospodaření běžného účetního období dle výkazu zisku a ztráty (ztráta ve výši 5 088,9 mil. Kč), byl zjištěn rozdíl ve výši 324,0 mil. Kč.

Hlavní důvody rozdílu mezi saldem příjmů a výdajů a výsledkem hospodaření jsou shrnuty v následující tabulce.

Tabulka č. 1: Významné účetní operace způsobující rozdíl mezi saldem peněžních toků a výsledkem hospodaření TAČR k 31. prosinci 2023 (v tis. Kč)

Účetní operace způsobující rozdíl mezi příjmy a výnosy ²⁷			
Účetní operace	Vliv na příjmy	Vliv na výnosy	Rozdíl
Příjem sankčních plateb přijatých od jiných osob	387,00	437,00	-50,00
Příjem z úroků	9 801,58	9 816,00	-14,42
Přijaté vratky nespotřebovaných transferů	8 057,11	0,00	8 057,11
Ostatní přijaté vratky transferů a podobné příjmy	11 214,06	0,00	11 214,06
Neinvestiční přijaté transfery od mezinárodních organizací a některých zahraničních orgánů a právnických osob	5 977,84	977,08	5 000,76
Neinvestiční transfery přijaté od Evropské unie	726 939,39	880 875,26	-153 935,87
Rozdíl mezi příjmy a výnosy za významné operace celkem			(-129 728,36)
Účetní operace způsobující rozdíl mezi výdaji a náklady ²⁸			
Účetní operace	Vliv na výdaje	Vliv na náklady	Rozdíl
Odpisy dlouhodobého majetku	0,00	5 130,96	-5 130,96
Opravné položky k pohledávkám	0,00	-1 822,36	1 822,36
Odpis nedobytných pohledávek	0,00	3 716,75	-3 716,75
Technické zhodnocení informačního systému SISTA	12 025,59	0,00	12 025,59
Odhady mzdových nákladů	0,00	2 568,96	-2 568,96
Nákup ostatních služeb (zejména nájemné a odborné posudky)	87 267,58	92 077,32	-4 809,74
Poskytnuté transfery a odhad jejich vyúčtování k 31. prosinci 2023	5 933 094,32	5 736 428,76	196 665,55
Rozdíl mezi výdaji a náklady za významné operace celkem			194 287,09
Rozdíl mezi saldem peněžních toků a výsledkem hospodaření TAČR za významné operace celkem			(-324 015,45)

Zdroj: účetní deník TAČR; vypracoval NKÚ.

Kontrolou bylo ověřeno, že údaje o plnění rozpočtu a peněžních tocích se promítly správně v účetnictví TAČR a rozdíly mezi příjmy a výnosy a výdaji a náklady byly vysvětlitelné.

²⁷ Příjmy přijaté TAČR v roce 2023, z nichž některé souvisejí s výnosy, které věcně patřily do roku 2022 a byly v tomto období také zaúčtovány. Výnosy roku 2023, z nichž jen část byla současně i příjmem roku 2023.

²⁸ Náklady, které věcně patří do roku 2023 a některé souvisejí s výdaji, které byly realizovány v roce 2022. Některé náklady negenerují peněžní toky (opravné položky, odpis pohledávky), ale vypovídají o snížení hodnoty majetku. V případě odhadu mzdových nákladů jde o odhad nákladů na mzdy za nevyčerpanou dovolenou, které budou výdajem roku 2024. Rozdíl v případě nákupu ostatních služeb představuje zejména odhad vyúčtování roku 2023.

1. Využívání účetních informací v podmínkách TAČR

Účetními informacemi jsou myšleny údaje z účetních závěrek i údaje, na jejichž základě je účetní závěrka sestavena a které mají vazbu na údaje z účetní závěrky (tj. účetní knihy a další z nich vycházející údaje a sestavy).

Zákon č. 563/1991 Sb. v ustanovení § 7 odst. 1 stanoví požadavek na sestavení účetní závěrky tak, aby mohla uživatelům sloužit k činění ekonomických rozhodnutí. Právní předpisy nevyžadují, aby účetní jednotka použila účetní informace pro svá konkrétní ekonomická rozhodování. Je na účetních jednotkách samotných, zda je pro tyto účely použijí a zda je využijí i pro plánování rozpočtu.

Ekonomické oddělení Kanceláře TAČR tvoří pracovníci rozpočtu a účtárny, kteří spolu úzce spolupracují. TAČR používá ekonomický informační systém JASU (dále také „EIS“) obsahující mj. moduly „Rozpočet“ a „Účetnictví“. Tyto moduly jsou navzájem provázány – účetní a rozpočtový pohled na ekonomickou situaci TAČR jsou tak vzájemně propojeny. EIS je nastaven tak, že rozpočtová skutečnost vzniká pouze účetními zápisy (včetně případných oprav ve struktuře čerpání). Vygenerovat z EIS z modulu „Rozpočet“ sestavy, které slouží pro další ekonomická rozhodnutí, je možné díky tomu, že došlo k řádnému a správnému zaúčtování příjmů a výdajů. Účetní a rozpočtový pohled se tedy prolínají.

Za externího uživatele své účetní závěrky považuje TAČR Ministerstvo financí, a to v souvislosti s odesláním účetních závěrek do *Integrovaného informačního systému Státní pokladny*. Zpětnou vazbu od ministerstva dostává v případě např. křížových kontrol. Další formou zpětné vazby jsou občasné informace o zjištěních při konsolidaci účetnictví státu, a to během metodických dní pořádaných Ministerstvem financí.

TAČR při výkonu hlavní činnosti, což je podpora výzkumu, využívá běžně účetní informace firem a veřejných organizací v rámci veřejných soutěží a realizací projektů. Velký nedostatek ale spatřuje v tom, že účetní závěrky firem v obchodním rejstříku nejsou strojově čitelné. Účetní informace jiných OSS pak TAČR využívá i při řízení, kdy porovnává některé údaje, např. platové podmínky. V případě potřeby využívá informační portál MONITOR (a zákony o státním rozpočtu).

Pro účely vlastního rozhodování a řízení využívá TAČR převážně rozpočtové údaje (tj. informace o čerpání, schváleném rozpočtu, rozpočtových změnách a nárocích z nespotřebovaných výdajů). Z účetních údajů využívá přehled o majetku, inventarizace, informace o platbách – dotací, odměn hodnotitelům a faktur, konkrétně pak následující účetní informace:

- stálá aktiva (dlouhodobý nehmotný majetek, dlouhodobý hmotný majetek, dlouhodobý finanční majetek a dlouhodobé pohledávky) – při evidenci, převodech, vyřazování a inventarizaci majetku.
V EIS je využíván modul „Majetek“ a v něm části „Majetkové karty – Inventarizace“ a „Osobní karty zaměstnanců“ a dále sestava *Seznam evidovaného majetku*;
- oběžná aktiva (zásoby, krátkodobé pohledávky a krátkodobý finanční majetek) – při kontrole stavu účtů, pokladny a saldokont.
V EIS je využíván modul „Pokladna – Pokladní kniha“ a modul „Banka“;

- cizí zdroje (rezervy, dlouhodobé závazky, krátkodobé závazky) – při kontrole saldokont. V EIS je využíván modul „Účetnictví – Saldokonta“ – sestava *Saldokonta* příslušného účtu;
- náklady a výnosy z činnosti – při sledování nákladů na hodnocení projektů a růstu cen nájmu a energií, přičemž uvedené je sledováno většinou z pohledu stavu rozpočtu a čerpání na jednotlivých rozpočtových položkách.
Ekonomické oddělení připravuje čtvrtletně pro vedení TAČR informace o čerpání rozpočtu, přičemž podklady získává z EIS, kde si generuje sestavy *Čerpání rozpočtu dle IK* a *Stav nároků dle IK*;
- finanční náklady a výnosy – v rámci kurzových rozdílů (nevýznamné).
V EIS je využíván modul „Rozpočet – Rozpočet položky“;
- náklady na transfery a výnosy z transferů – při kontrole saldokont a lhůt k proplácení dotací, přičemž i v tomto případě je uvedené sledováno většinou z pohledu stavu rozpočtu a čerpání na jednotlivých rozpočtových položkách.
TAČR využívá vlastní tabulku (ve formátu xls) s názvem *Řízení rozpočtu programů TA ČR*, přičemž údaje jsou do tabulky načítány přímo z informačního systému SISTA a údaje týkající se rozpočtu doplňuje ekonomické oddělení. Pomocí této tabulky, která je dále členěna na jednotlivé programy (listy xls), plánuje TAČR rozvržení prostředků v jednotlivých letech a čerpání nároků z nespotřebovaných výdajů do jednotlivých programů. Dále TAČR využívá EIS – modul „Účetnictví – Saldokonta“ a modul „Rozpočet“;
- podmíněné závazky – při sledování následujících 4 let v oblasti transferů.
V EIS je využíván modul „Dotace – Položky rozhodnutí o poskytnutí dotace“ (generuje se i jako sestava se stejným názvem) a dále tabulka *Řízení rozpočtu programů TA ČR* (viz výše);
- další informace z účetní závěrky či jiné informace – při schvalování účetní závěrky je přihlíženo k výroku auditora.

V rámci TAČR provádí kontrolu hospodaření na základě účetních dokladů Kontrolní rada TAČR, a to pravidelně dvakrát ročně.

Při sestavování a hodnocení plnění rozpočtu využívá TAČR rozpočtovou skladbu – rozpočtové položky s přidanou analytikou a střediskové členění. Z účetních informací využívá následující:

- stálá aktiva (dlouhodobý nehmotný majetek, dlouhodobý hmotný majetek, dlouhodobý finanční majetek a dlouhodobé pohledávky) – při plánování rozpočtu využívá TAČR údaje o stavu evidovaného majetku a zvažuje potřebu jeho obnovy či koupě dalšího.
Na začátku roku TAČR z EIS generuje sestavu *Seznam evidovaného majetku a Plán odpisů* a sleduje, co bude v daném roce odepsáno, a analyzuje potřebu pořízení nového majetku (vytváří *Plán pořízení nového majetku*);
- cizí zdroje (rezervy, dlouhodobé závazky, krátkodobé závazky) – při plánování rozpočtu využívá TAČR k odhadu potřebných prostředků na hodnocení projektů i údaje o nákladech na hodnocení z předchozích let.

Pro plánování výše nákladů na hodnotitele se využívá příslušný nákladový účet z EIS (roční náklady v daném/předchozím roce) a z informačního systému SISTA počet projektů v daném/předchozím roce.

2. Informace vykazované na podrozvahových účtech

Na podrozvahových účtech se účtuje o skutečnostech, o nichž se neúčtuje na rozvahových účtech. Jedná se o tzv. podmíněné pohledávky, podmíněné závazky a další podrozvahová aktiva a pasiva, která souvisejí s budoucím přírůstkem nebo úbytkem majetku nebo jiného aktiva, závazku nebo jiného pasiva, ke kterému může dojít na základě stanovené podmínky/podmínek.

V oblasti podrozvahových účtů zjistila kontrola NKÚ systémové nedostatky, které vedly ke zkreslení vypovídací schopnosti těchto účtů. Nedostatky spočívaly zejména v dlouhodobém vykazování podmíněných závazků z titulu smluv o poskytnutí podpory, které souvisejí s hlavní činností TAČR a jejichž zůstatky jsou k 31. prosinci daného roku významné, na nesprávných podrozvahových účtech. TAČR uvedené významné nedostatky opravila v účetním období roku 2023. Na základě kontroly NKÚ rovněž změnila interpretaci podrozvahových účtů, která byla v určitých oblastech jiná, než stanoví právní předpisy pro vedení účetnictví a ČÚS.

TAČR neměla v roce 2023 některé oblasti podrozvahových účtů upraveny vnitřními předpisy, konkrétně šlo o některá specifika oceňování podmíněných aktiv a podmíněných pasiv.

Tabulka č. 2: Oblast podrozvahových účtů ve vnitřních předpisech TAČR pro rok 2023

Oblast podrozvahových účtů	Významnost	Oceňování
Podrozvahový majetek	Nebyla stanovena	Do 3 tis. Kč (doba použitelnosti delší než 1 rok)
Podmíněné závazky ze smluv o poskytnutí podpory	10 mil. Kč (pod 10 mil. Kč účtovány agregovaně)	Neupraveno (informace uvedena v příloze ÚZ)
Podrozvahové pohledávky a závazky (vyjma podmíněných závazků ze smluv o poskytnutí podpory)	10 mil. Kč (pod 10 mil. Kč neúčtovány)	Neupraveno (informace uvedena v příloze ÚZ)

Zdroj: vnitřní předpisy TAČR, ÚZ; vypracoval NKÚ.

TAČR na podrozvahových účtech k 31. prosinci 2023 (po provedených opravách) vykazovala:

- jiný drobný dlouhodobý nehmotný majetek,
- jiný drobný dlouhodobý hmotný majetek,
- vyřazené pohledávky,
- ostatní majetek,
- ostatní krátkodobé podmíněné závazky z transferů,
- dlouhodobé podmíněné pohledávky ze zahraničních transferů,
- ostatní dlouhodobé podmíněné závazky z transferů,
- krátkodobé podmíněné závazky z operativního leasingu,
- dlouhodobé podmíněné závazky z operativního leasingu,
- krátkodobé podmíněné závazky z jiných smluv a
- dlouhodobé podmíněné závazky z jiných smluv.

Z analýzy údajů účetního deníku TAČR za rok 2023 vyplývá, že podíl účetních zápisů na podrozvahových účtech představoval 1,2 %²⁹ všech účetních zápisů v účetním deníku.

Celková výše zůstatků vykázaných na podrozvahových účtech TAČR za období 2021 až 2023 je však ve srovnání s celkovými rozvahovými aktivy a cizími zdroji významná, jak dokumentuje následující tabulka.

Tabulka č. 3: Srovnání výše celkových zůstatků podrozvahových účtů s údaji o rozvahových aktivech a cizích zdrojích za roky 2021 až 2023 (v mil. Kč)

	2023	2022	2021
Suma zůstatků podrozvahových účtů (podrozvahová aktiva a pasiva)	11 310,1	5 688,2	8 525,0
z toho:			
podrozvahová aktiva	31,7	33,6	36,7
podrozvahová pasiva	11 278,4	5 654,6	8 488,3
Suma zůstatků na rozvahových účtech – aktiva a cizí zdroje celkem	11 684,5	9 726,2	10 777,9
z toho:			
aktiva	6 139,6	5 008,0	5 514,6
cizí zdroje	5 544,9	4 718,2	5 263,3
Podíl sumy zůstatků podrozvahových účtů na aktivech a cizích zdrojích celkem	96,8 %	58,5 %	79,1 %
Podíl zůstatků podrozvahových aktiv na aktivech	0,5 %	0,7 %	0,7 %
Podíl zůstatků podrozvahových pasiv na cizích zdrojích	203,4 %	119,9 %	161,3 %

Zdroj: účetní závěrky TAČR za roky 2021 až 2023; vypracoval NKÚ.

Pozn.: Z důvodu zaokrouhlování nemusí některé hodnoty uvedené v tabulce odpovídat příslušnému matematickému výpočtu.

Podmíněná aktiva a podmíněná pasiva TAČR lze rozdělit do kategorií uvedených v následující tabulce. Všechny podmíněné pohledávky a podmíněné závazky, které TAČR v roce 2023 vykážala, byly v podstatě jisté a očekávané. Jednalo se zejména o podmíněné závazky z titulu uzavřených smluv o poskytnutí podpory.

Tabulka č. 4: Kategorizace podmíněných aktiv a podmíněných pasiv (v mil. Kč)

Kategorie	Hodnota vykázaná k 31. prosinci 2023
I. v podstatě jistá a očekávaná	11 302,9
916 – Ostatní krátkodobé podmíněné závazky z transferů	4 941,4
953 – Dlouhodobé podmíněné pohledávky ze zahraničních transferů	24,5
956 – Ostatní dlouhodobé podmíněné závazky z transferů	6 280,2
961 – Krátkodobé podmíněné závazky z operativního leasingu	0,6
962 – Dlouhodobé podmíněné závazky z operativního leasingu	1,0
973 – Krátkodobé podmíněné závazky z jiných smluv	17,0
974 – Dlouhodobé podmíněné závazky z jiných smluv	38,3
II. podmíněná specifickým rizikem, jež není plně pod kontrolou účetní jednotky	x
III. nejistá, neočekávaná k plnění	x

Zdroj: ÚZ; vypracoval NKÚ.

Pozn.: Z důvodu zaokrouhlování nemusí některé hodnoty uvedené v tabulce odpovídat příslušnému matematickému výpočtu.

²⁹ Z celkového počtu 48 785 řádků v účetním deníku se podrozvahových účtů týkalo 607 řádků, přičemž na počet záznamů měla vliv skutečnost, že v některých případech TAČR o podrozvahových skutečnostech neúčtovala průběžně, ale souhrnně za dané období (např. čtvrtletně).

Národní plán obnovy v podmínkách TAČR

NPO představuje plán reforem a investic, jehož prostřednictvím má Česká republika možnost čerpat prostředky z rozpočtu EU, konkrétně z *Nástroje pro oživení a odolnost (Recovery and Resilience Facility*, dále také „RRF“). Tento nástroj byl zřízen na základě čl. 19 nařízení Evropského parlamentu a Rady (EU) 2021/241 ze dne 12. února 2021, kterým se zřizuje Nástroj pro oživení a odolnost.

Peněžní prostředky z RRF jsou v ČR soustředěny na účtu cizích prostředků u odpovědného koordinačního a platebního orgánu, kterým je útvar „Delivery unit“ Ministerstva průmyslu a obchodu (dále jen „MPO-DU“). Tento bankovní účet je veden v českých korunách a jeho příjmy tvoří převody peněžních prostředků z Evropské komise.

Pro implementaci NPO vydal MPO-DU řadu metodických pokynů. Základní rámec finančního řízení peněžních prostředků z RRF tvoří *Metodický pokyn finančních toků pro Národní plán obnovy na období 2021–2026*³⁰ (dále jen „MP FT“), který obsahuje závazné postupy pro všechny subjekty zapojené do implementace NPO.

NPO je rozdělen do tematických pilířů, které se dále člení na komponenty zahrnující konkrétní reformy a investice. V komponentách 1.3 a 5.2, které jsou zaměřeny na výzkum, je TAČR v roli subjektu implementace dle *Delegační smlouvy o implementaci Národního plánu obnovy pro část komponenty 1.3 Digitální vysokorychlostní síť a 5.2 Podpora výzkumu a vývoje v podnicích a zavádění inovací do podnikové praxe*³¹ (dále jen „delegační smlouva“).

TAČR, jakožto OSS a správce kapitoly státního rozpočtu, je v rámci finančních toků uvedených v MP FT v pozici „subjektu implementace v roli poskytovatele podpory vědy, výzkumu a inovací“, který přijímá prostředky pro NPO z účtu cizích prostředků MPO-DU a vydává je přímo konečným příjemcům podpory. TAČR přijala v roce 2023 od MPO-DU na základě usnesení vlády ČR ze dne 28. června 2023 č. 496, *o finančních tocích v Národním plánu obnovy*, prostředky ve výši 522,1 mil. Kč. Výše přijatých prostředků odpovídala celkové výši výdajů, které TAČR předfinancovala v letech 2022 a 2023 (do data stanoveného v UV č. 496) a které měly být refundovány z prostředků pro NPO. Všechny výdaje ze zdrojů NPO poskytovala TAČR jako dotace jiným subjektům (zejména nefinančním podnikatelům z řad právnických osob, veřejným vysokým školám a veřejným výzkumným institucím). Poskytnuté dotace jsou předfinancovány ze státního rozpočtu a následně refundovány z prostředků pro NPO. Objem výdajů na poskytnuté dotace ze zdrojů pro NPO v roce 2023 činil 664,0 mil. Kč.

Hlavními dokumenty NPO z hlediska skutečností relevantních pro účetní zobrazení jsou příslušná usnesení vlády, dále MP FT a delegační smlouva. Uvedené obecně platné metodiky vydané pro implementaci NPO neupravují vůbec oblast účetnictví a výkaznictví NPO.

Ani TAČR neměla oblast účetnictví a výkaznictví NPO upravenou ve svých vnitřních předpisech. V takovém případě existuje dle názoru NKÚ riziko nejednotného vykazování stejných účetních případů, tj. riziko nekonzistentního vykazování přijatých a vynaložených peněžních prostředků pro NPO u účetní jednotky v průběhu účetního období, případně také i v porovnání s jinými srovnatelnými účetními jednotkami.

³⁰ Verze 2.0 s účinností od 11. května 2022 a verze 3.0 s účinností od 28. listopadu 2023.

³¹ Smlouva byla uzavřena dne 17. května 2022 s vlastníkem komponent, kterým je Ministerstvo průmyslu a obchodu.

Zdroje pro NPO jsou procesně novým typem čerpání peněžních prostředků z rozpočtu EU, kdy některé budoucí peněžní toky jsou zatím jen obtížně předvídatelné a v některých případech je k datu účetního případu problematické určit jeho povahu vzhledem k rozsahu relevantních věcných informací existujících k okamžiku jeho vzniku. V účetním období roku 2023 se jednalo např. o peněžní prostředky pro NPO přijaté na základě UV č. 496. O těchto prostředcích, které neměly charakter zálohy určené k finančnímu vypořádání, účtovala TAČR jako o krátkodobé přijaté záloze na transfery, kterou následně v rámci provedených oprav zúčtovala (viz část IV.1.1 a tabulka č. 5).

Podle názoru NKÚ je proto vhodné pro oblast NPO zpracovat v účetní jednotce vnitřní předpis a zajistit tak jednotnou aplikaci účetních případů v průběhu účetního období. Příkladem určité míry nejistoty ve věcném a účetním pojmání skutečností týkajících se NPO je zejména problematika okamžiku účtování nároku na refundaci vyplacených prostředků od MPO-DU a jeho zúčtování.

Pro dosažení souladu při používání účetních metod účetními jednotkami a pro zajištění vyšší míry srovnatelnosti účetních závěrek byly vydány české účetní standardy pro některé vybrané účetní jednotky, které vedou účetnictví podle vyhlášky č. 410/2009 Sb.; závaznost těchto standardů je pro vybrané účetní jednotky stanovena v § 36 zákona č. 563/1991 Sb. Finanční toky v rámci NPO lze věcně podřadit pod ČÚS č. 703 – *Transfery*, přičemž výše uvedené hlavní dokumenty NPO nezakládají důvod pro odchýlení se od účetních postupů stanovených v tomto ČÚS.

Na příkladu dotačního programu *Národní centra kompetence*³² (dále také „NCK“) je demonstrováno účtování TAČR o skutečnostech NPO plynoucích z uzavřených smluv o poskytnutí podpory mezi TAČR a příjemci podpory. Příklad tohoto účtování a porovnání se stavem dle platné právní úpravy účetnictví uvádí následující tabulka.

Tabulka č. 5: Účtování o skutečnostech souvisejících s NPO na příkladu programu NCK v účetním období roku 2023

Účetní případ		Postup aplikovaný TAČR v účetním období roku 2023		Postup podle právních předpisů pro vedení účetnictví a ČÚS	
		Účet na straně Má dáti	Účet na straně Dal	Účet na straně Má dáti	Účet na straně Dal
1	Uzavření/aktualizace smlouvy o poskytnutí podpory (TAČR účtuje čtvrtletně)	999	973/974 (před provedenou opravou)	999	916/956
2	Poskytnutí podpory příjemci (podíl státního rozpočtu a předfinancování)	373	378	373	223
		378	223		
3	Odúčtování podmíněného závazku ze smluv o poskytnutí podpory (TAČR účtuje čtvrtletně)	973 (před provedenou opravou)	999	916	999

³² Program NCK byl schválen usnesením vlády ČR ze dne 6. prosince 2021 č. 1113, *o změně programu na podporu aplikovaného výzkumu, experimentálního vývoje a inovací Národní centra kompetence*. Dne 20. února 2023 rozhodlo předsednictvo TAČR o schválení vybraných dílčích projektů NCK, které budou financovány z NPO. Podmínky navýšení rozpočtu pro úspěšné projekty veřejné soutěže (jednalo se o druhou veřejnou soutěž) byly zveřejněny dne 29. září 2022. Smlouvy o poskytnutí podpory v rámci programu NCK mezi TAČR a příjemci podpory byly uzavřeny začátkem roku 2023, v tomto roce byly také poprvé poskytnuty peněžní prostředky ze státního rozpočtu na tyto účely a bylo také poprvé v tomto roce realizováno i předfinancování.

Účetní případ		Postup aplikovaný TAČR v účetním období roku 2023		Postup podle právních předpisů pro vedení účetnictví a ČÚS	
		Účet na straně Má dáti	Účet na straně Dal	Účet na straně Má dáti	Účet na straně Dal
4	Zaúčtování podmíněné pohledávky z titulu předfinancování	–	–	911	999
5	Refundace předfinancovaných prostředků NPO (usnesení vlády)	–	–	999	911
		388	675	344	675
6	Příjem prostředků NPO od MPO-DU	222	374	222	344
7	Zúčtování přijatých prostředků od MPO-DU na základě usnesení vlády	374	388	–	–
8	Zaúčtování dohadné položky k nákladům – nejpozději k rozvahovému dni – podíl státního rozpočtu	571	389	571	389
9	Zaúčtování dohadné položky k nákladům – nejpozději k rozvahovému dni – podíl předfinancování	575	389	575	389
10	Aktualizace podmíněných závazků ze smluv o poskytnutí podpory k rozvahovému dni	999	916/956	999	916/956

Zdroj: účetní deník TAČR, účetní doklady, inventurní soupisy k vybraným položkám; vypracoval NKÚ.